

A „VICTORIA“ biztosító-társaság,

mely Kolozsvárott 1866. évben alakulván, 1870. zárszámlája szerint máris
3.200.000,059 ft. 54 kr. biztosítéki alappal bír.

Biztosításokat elfogad:

- I. Tűzkárok ellen.
- II. Szállítmányi áruk, utoni elkárosodás ellen.
- III. Jégkárok ellen, mindennemű terményekre. Végre:

IV. az ember életére,

minden módozatokban a legkedvezőbb feltételek és olcsó díjak mellett.

Életbiztosítási példák:

I. Ha valaki családjának vagy kedvezményezettjének halála esetén fizetendő 1000 ft. tőkét biztosítani ohajt, fizet:

Egy 25 éves 19 ft. 70 kr., egy 40 éves 31 ft. 70 kr., egy 55 éves 59 ft. 30 kr.
» 30 » 22 » 20 » » 45 » 39 » 10 » » 60 » 75 » 60 »
» 35 » 27 » 20 » » 60 » 47 » 60 » » 65 » 103 » 50 »

évenkénti díjat.

II. Ha valaki gyermekének 18., 20. vagy 24. korában fizetendő 1000 ft. kiházasítási vagy neveltetési tőkét biztosítani ohajt, fizet:

Egy 1 éves gyermektől 18 koréig 20 koréig 24 koréig
40 ft. 20 kr. 33 ft. 60 kr. 24 ft. 70 kr.
» 2 » » 44 » 10 » 36 » 70 » 26 » 50 »
» 3 » » 48 » 50 » 40 » 10 » 28 » 80 »

évenkénti díjt. A gyermek elhalálása esetén a befizetett díjak visszatérítetnek.
III. Ha egy jelenleg 28 éves férj és 22 éves neje valamelyik elhalálásakor a túlélő részére fizetendő 1000 ft. biztosítási ohajt, fizet 31 ft. 30 kr. évenkénti díjt. Ezenkívül elfogadja

tulélési csoportok (Assotiatio) biztosításait is.

Minden biztosítási miveletknél a biztosítottak, már az első évtől kezdve a társaság 50% nyeresémben részesülhetnek.

Egyéb módozatokra nézve a különben is mindenekben bővebb felvilágosítással szolgálnak a társasági felügyelők, vidéki ügynökök és

a „Victoria“ biztosító-társaság

vezérügynöksége Pesten, (régi posta-utca 2. sz., 2. emelet).
Utánnyomás nem díjaztatik. 1189 (5-26)

A nép és az ifjuság számára.

Képes kiadás, 50 krajczár egy-egy kötet.

ezen czim alatt:

MESEKÖNYV.

- I. Don Quichote kalandjai.
- II. Mokandah, vagy a fiatal indián főnök.
- III. Csontos Siegfried. Szép Meluzina.
- IV. Robinzon Crusoe élete és kalandjai.
- V. Oktávián császár. Erneszt herezeg.
- VI. Fortunátus és fia.
- VII. A Xa Xa barlangi lakat. Szent Genovéa története.

Kapható minden könyvárusnál.

Biztos nyeresemény.

Csak 11 ft. 50 kr. az ára nálunk minden további felvétel nélkül egy darab részvényjegyeknek egy

1839. Rothschild-féle sorsjegyre,

melyvel

220,000; 50,000; 25,000; 10,000 ft.

nyereseményre lehet játszani.

E sorsjegyekből egészben még csak 5 húzás leend,

melyben

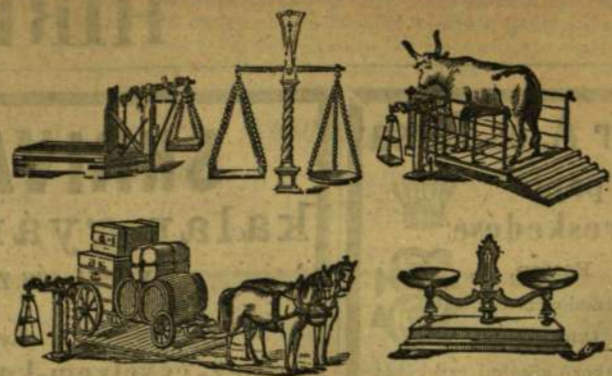
minden sorsjegy feltétlenül ki fog huzatni.

Politzer Zsigmond és társa

bankháza Pesten, fürdő-utca 1-ső sz. alatt.

Vidéki megrendelések azonnal fogantositatnak.

1196 (8-26)

Kovácsolt, hatóságilag megvizsgált tized-mérlegek, négyzögletiek (8 évi jótállás mellett).

Hordeó: 1 2 3 5 10 15 20 25 30 40 50 mázsa.
Ára: 18 21 25 35 45 55 70 80 90 100 110 forint.

Súlyegyen-mérlegek (5 évi jótállás mellett).

Hordeó: 1 2 4 10 20 30 40 60 70 80 font.
Ára: 5 6 7.50 12 15 18 20 22 25 27.50 30 forint.

Barom-mérlegek vas-korlással és súlyokkal (10 évi jótállás mellett).

Hordeó: 15 20 25 30 40 50 mázsa.
Ára: 150 170 200 230 300 350 forint.

Hid-mérlegek (10 évi jótállás mellett).

Hordeó: 50 60 70 80 100 120 150 200 300 500 mázsa.
Ára: 350 400 450 500 550 600 650 750 900 1200 forint.

Továbbá minden más mérleg és súlyok. Megrendelések, a pénzüsszeg beküldése vagy utánvét mellett azonnal fogantositatnak. 1202 (6-50)

Bugányi L. és társa, mérleg- és súly-gyárosok Bécsben.

Raktár: Stadt, Singerstrasse 10-dik szám.

Gyár: Margarethen, Griesgasse 26-dik szám Bécsben.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4-ik szám alatt) megjelent és minden hiteles könyvárusnál kaphatók:

Dr. RIEDL SZENDE.

A NÉMET IRODALOM KÉZIKÖNYVE.

Második javított és bővített kiadás. (XII. 468 lap.) Füzve 2 ft. 40 kr

Előfizetési fölhívás

VASÁRNAPI UJSÁG

POLITIKAI UJDONSÁGOK

1872. évi folyamára.

(Ismeretterjesztő és politikai hetilap. — Az egyik számos eredeti képpel illusztrálva; a másik rendkívüli mellékletekkel bővítve.)

Előfizetési föltételek:

postai szétküldéssel vagy Pesten házhoz hordatva.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt:

Egész évre (január—december) . . . . . 10 ft. — kr.
Félévre (január—június) . . . . . 5 „ — „

Csupán Vasárnapi Ujság:

Egész évre (január—december) . . . . . 6 ft. — kr.
Félévre (január—június) . . . . . 3 „ — „

Csupán Politikai Ujdonságok:

Egész évre (január—december) . . . . . 5 ft. — kr.
Félévre (január—június) . . . . . 2 „ 50 „

Egyes előfizetések legzélszerűbben postai utalvány által eszközölhetők, a melyre bérmentesítésül csak egy 5 kros bélyeg kívánatik.

Uj kedvezmény!

A „Vasárnapi Ujság“ és „Politikai Ujdonságok“ előfizetői a kiadó intézkedése folytán a jövő 1872. évtől kezdve azon kedvezményben részesülnek, hogy az „Uj Regelő“ című vállalatot, mely évenként 24 füzetben jelenik meg, s válogatott érdekes regényeket tartalmaz, egész évre 6 ft. helyett 4 ftért, félévre 3 ft. helyett 2 ftért rendelhetik meg.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala.

(Pest, egyetem-utca 4-dik szám alatt.)

(1-3)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1872. (egyetem-utca 4-dik szám alatt.)

2-ik szám.

Tizenkilencedik évfolyam.

Pest, januárius 14-én 1872.

Előfizetési föltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokak illetőleg: Egy négyszer használt petit sor, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszöri igtatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oppelk Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden igtatás után 30 krajczár.

Zichy Mihály.

Zichy Mihály kitünő festész hazánkfia, kinek arczképével s egy kisebb rajza másolatával kedveskedünk olvasóinknak, született 1827-ben Zalán, Somogy megyében. Első iskoláztatását a veszprémi piaristáknál nyerte, kik élénk kedélye és elméssége miatt igen megkedvelék, míg házi gazdája, az öreg Sámson tanár, jó hírből állott nevelő-intézetében, a „kis Miskát“ sokáig, mint felejtethetetlen kedvencét emlegette, s egy-két hozzá került festményét, mint ereklyét őrizgette. A család Pestre költözvén, Mihályunk tanulmányait itt folytatta, s tanárai, ismét a kegyesrendiek, nem egyszer kobozták el előadás közben befirkált papirdarabkáit, melyeken aztán vagy saját vagy egy s más tanulótar-sak híven talált, olykor eltorzított arczvonásaikat ismerték fel. Nem volt akkor még kötelees tantárgy a rajz, s e szak-mában bármi remekelése nem pótolhatta a többi „eminentiák“ hiányát. Nem is sokat tördött ezzel, mert gyors fölfogása és jó emlékező tehet-sége lehetővé tették neki a zárvizsgákat megelőző néhány nap vagy hét alatt utolérhetni előrehaladottabb társait. A világtörténelem, aztán Schiller és Vörösmarty valának kedves olvasmányai, ez utóbbi verseiből, hazájától huszonöt évi távollét után, most is egész szakaszokat képes elszavalni. Korán meglátszott rajta, hogy nem a gyakorlati élet, hanem a fantázia embere lesz, s hogy nem a politikai élet, hanem a művészet fog tehet-ségeinek megfelelő tért nyitni. S mi jellemzőnek s kora érettsé-gének egyaránt becsületére válik, mint gyenge ifju feltéve magában, hogy nem támasz-kodva ősi vagyonkájára, családjára, össze-kötöttesire, önmaga fog magának existen-tiát teremteni, s független állást, sőt jól-létet is biztosítani. Az első pénz, mit csinál-mányáért kapott, nagyobb örömet szerze neki, mint százszor annyi, mit véletlen

öröklött, vagy valami sorshuzásban nyert volna. Legkedvesebb embere csakhamar az öreg Marastoni lón, ki méltán volt mindig büszke ezen leghiresebb tanítványára. Nemcsak üres óráit szentelte a lángoló ifju e derék mester műhéynek, hanem az attól távol töltött időt elveszetteknek tekinté. Bécsbe ment, hol az egyetemre „pro forma“ még eljárt ugyan, de már egész szívvel-lélekkel választott hivatásának élt. Itteni mes-tere az öreg Waldmüller akad. tanár volt, ki akkor éles vitát folytatott a képzőműv-

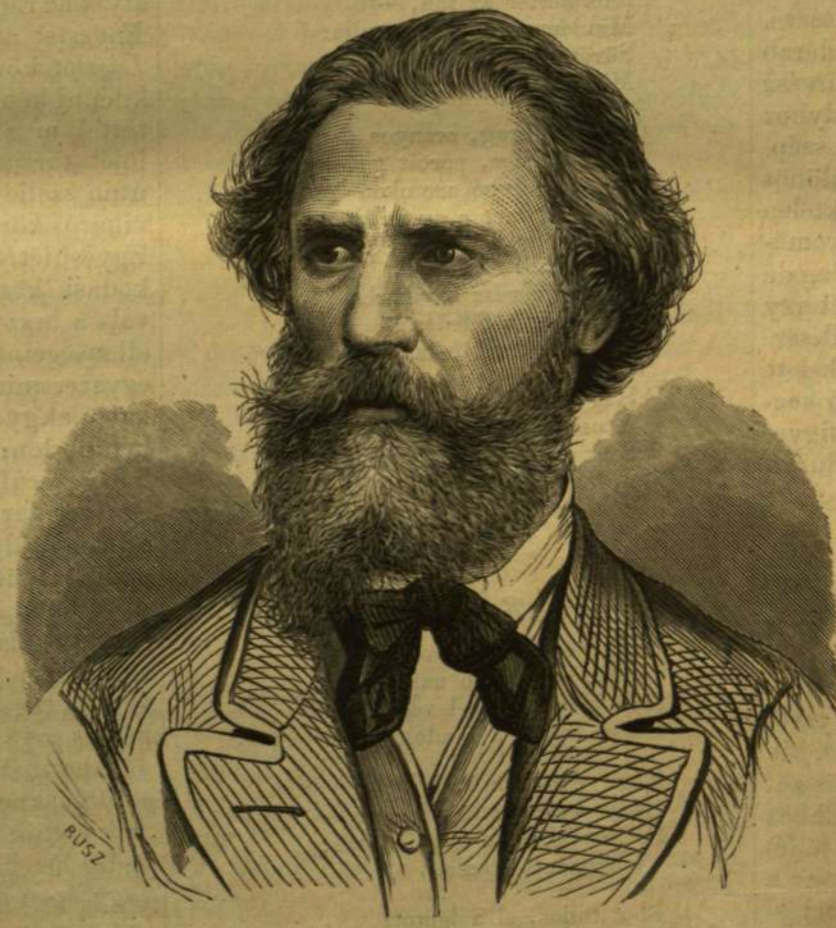
léleklőlőnek, butitónak állította, s a termé-szethez visszatérést, mint a mely forrásból a nagy mesterek is merítettek, hirdette egyedül üdvözítő csalahatatlan dogmaként. Az akadémikusok azon mentegetődzésére, hogy az ő iskolájokon kívül még kevesbbé teremnek jeles művészek, Waldmüller csak-hamar, több magyar tanítványán kívül, első sorban Zichy Mihályval felelt.

Tény, hogy ez ifju művész első művei nemcsak Bécsben, de a nagy Németország-ban is közfigyelem tárgyai lőnek, s a tekint-élyes „Augsburger Allgemeine“ mellék-lapjában nem egyszer tüzetes ismertetésben, magasztalások-ban részesültek. Egy hatalmas Maecenas kell vala, egy nagy nemzet, mely lángra szitsa ez isteni szikrát; de hol volt az akkor nálunk? s van-e most?...

Oda vetődik az éjszak egy különöz és pazar delnője, Ilona orosz hercegnő, a kinek meg-tetszik a Waldmüller metho-dusa, s órákat adat leányának, Michailowna Katalin nagyher-cegnőnek (azóta Meklenburg-Strelitz hg. neje), majd el akarja szerződtetni az öreg zsörtölődő anti-akademikust, ajánlván neki, hogy állítson Szt. Pétervárt egészen a saját fölfogása és elvei szerint egy új művészeti iskolát. Az öreg nem hagyja Bécsét; kéri, hogy beszélje rá tehát valamelyik tanítványát. Igy került a sor Zichy Mihályra.

Az ifjunak tetszett e ka-land, épen boszantotta is va-lamely képének valami pályá-zat alkalmával történt méltat-lan mellözése, hazájának, az egy akkori pécsi püspököt Scitovszkyt kivéve, teljes rész-vétlensége stb., szóval: ő föl-csapott 1847-ben, s egy Nizzán és Gleichenbergben töltött zajos saison után elment a földszarki világvárosba.

Azóta soká nem hallottunk róla, s a családjá körén kívül állók tán ma sem hallanának, ha oda nem vetődik, mintegy 12 év előtt, a híres francia mütész Gautier

ZICHY MIHÁLY.

Theophil, a ki orosz művészeti viszonyokat tanulmányozni küldetett ki. Miként „fedezte föl” itteni hazánkiát, mint örült e fölfedezésének, s hogy mutatta be e „csoda láng-csodá-t, „monstre de genie“-t, a Vernet, Delacroix, Ingres- és Dorekkel szinte egészen egy magaslaton állót saját földieinek: azt annak idején a magyar közönség is a „Budapesti Szemle” érdekes cikkeiből tudomásul vehette. Egyes képeinek leírására nézve is ama szelleműs tollra utalhatunk, nem titkolva sajnálatunkat a fölött, hogy nálunk a műkritika még jobban sántikál, mint a művészet maga. A pesti műtárlatban kiállítva volt fényképi másolatok (mintegy 30 darab) a művész sokoldalúságának teremtő, erejének némi vízfénnyel adták, s találkozott is egy, a ki a francia művészetnek hazánkfiára szórt dicsőreteit tulzottnak találta, más egy, de tán kettő, a ki komolyan tudakozódott, vajjon e másolatok egész gyűjteményét nem lehetne-e valami-kép megkapnia? Ennyi az egész.

Mit tesz ellenben az angol koronaherceg? azt művész hazánkfiának a „Vadász és Versenylop”-ba adott terjedelmes és fellette jellemző utleírásából örömmel olvashattuk, mely mellesleg a szelleműs művészek egyuttal írói talantumával is megismertett. Rosz hirbe hozták ezt a walesi herceget, mivel hogy don-juan és adósságszínálól volna; de ha olvassuk Zichy Mihály leveléből az Abergeldie vadász-kastélyban töltött napok s kedélyes esték vonzó leírását, főleg ama családi körét, mely a bájos háziasszony Alexandra hercegnő (a dán király leánya) s gyermekei megérkezévével csak új fényt és teljességet nyert, ama fesz-telen barátságot, patriarchális szokásokat, s minden rangkülönbséget feledtető őszinte nyájasságot: ugy vajmi szigorú puritanoknak kellene lennünk, ha részvétünket az *ily* nagyúrtól megtagadhatnók. Az előttünk tudvalevő részletek legalább messze elűntek az V-dik Henrik Fallstaff-kompaniájától.

Hegyi kirándulásai egyikéből hazatérve, a herceg egy magával hozott jókora darab granitszikkal ajándékozta meg művész vendégét, mint a ki az orosz lapályhoz szokva, Skóczia nagyszerű természeti szépségein s egyéb különöségein is különös ámulattal csüggött. E magában értéktelen kődarabot, a búcsuzás és távozás benyomásai alatt szobájában feledé hazánkfi, de végzetlen sajnálatát fejezte ki e fölött egy ismerős előtt. Ime alig érkezik meg Pétervárra, s az Abergeldie-Castleben feledett emlékkő az itteni angol követség útján kézbesített neki. Ezen ismételt gyöngéd figyelem s a hozzá kötött emlékek azt a durva követ becsesebbé teszik művésziünk előtt, mint ama drága ékszerek, rendjelek, fegyverek, ezüst- és porcellán edények egész tömege, mik gyűjteményét oly bő mértékben ékesítik s lakszobáinak egy kis muzeum kinézését kölcsönzik.

Lakásának ily művészi és fantasztikus fölszerelésére különben igen sokat tart, nem hajolva ama józanabbak tanácsára, kik váltig korholják azért, hogy nem szerez va-gyont, nem rakja élire a rubeleket. Ehhez nem ért, s a fősvény Rembrandt előtte lélektani rejtély marad; ő hiu arra, hogy a világ egyik „legdrágább” festőjének tartás-sék, s valóban mesés árakat kap néha váz-latszerű karczolásokért is, de a pénz magát sokkal inkább megveti, semhogy gazdag emberré válhatnék: azt hiszi, ez lelke szár-nyalását megzsigoroztatja. E tekintetben tán leginkább Liszt-hez volna hozzá fogható. Megegyez vele szikrázó elméssége is, ugy a társalgásban, mint levelekben; de merő

antipódja lehetne az egyháza és hitéletre vonatkozó nézeteit illetőleg. Ezek, mint legújában Németországban és Angliában kiállított „Messiás”-a is tanúsítja, a legsza-badelvűbb világnézet színvonalán állanak. Ki nem gondolhatta magában vagy egyszer azt, hogy vajjon mi lenne abból, ha az „Üdvözítő” most újra megjelenne köztünk? E kérdésre megfelel, ez eszmének kifejezést ad Zichy Mihály kompozíciója. Kész záfo-lat a csalhatatlanságra. A trónszéken válla-kon körülhordozott szentatya alábukik, fáklyája kialszik, pompás kísérte megszökik, vadfutásnak ered, míg átellenben egyszerű apostoli palástban gloriafényben elő-lép a rég nem látott Messiás s az elébe siető minden nép- és hitfelekezeti legjobbak üdvözleteit viszonzni látszik. Kaulbachnak méltó pályatársára ismerünk e mű szer-zőjében.

A rajz, melyet képünk mutat, egyike ama számtalan jellemző apróságoknak, mi- ket föl- vagy le a császárnő legyezőjéig, mintegy játszva s könnyű, de biztos kézzel százával szokott odavetni. Egy barát, ki akaratlanul a Walter Scott copmanhursti remetéjére emlékezett, középkori katona-pajtásokkal suttog, képzelhetni minő istenes dolgokról! A guny, a nevetés az egész ala-kon, testtartáson, de az arc legfinomabb redőiben is tökéletesen ki van fejezve.

Bármely rajzát nézzük, azt, a mi a szótlan művészet fő feladatát, lényegét képezi: tisztán és érthetőleg kifejezni az eszmét, mindenütt föltaláljuk benne. Természet és tanulmány művészség tettek, a roppant emberismeret, melyet saját szerű helyzeté-nél fogva szerzett magának, kikerekíté hi-valását, s így egyike azon választottaknak áll előttünk, kikre mint nemzeti becse-ü-lünknek a külföld előtt képviselőire méltán büszkék lehetünk.

Ezeremester az idő . . .

Ezeremester az idő, —
Mindre kiterjed gondja;
Sűrű-forog, tesz és vesz,
Mintha csak száz keze volna.

Bölesőt farag, aranyos
Pillét hímez, pártát gyöngyöz;
S a mosolygó arcokon
Ráncot varr a szemfedőhöz.

Tette költi az erőt,
Lelkesíti vész s viharba;
És a bűt a feledés
Lágy leplelvet betakarja.

Hagyja nőni a reményt,
A csalódást, a sok álmot;
S azután elsőpri — mint
Falról a gyöngye pókháló.

Darmay Viktor.

Régi nóta.

Régi idők, régi dalok,
Tavas-látta jobb napok . . .
Gallyat ejtó, levél vesztő
Fiatal fa . . . hervadok.

Hogy csattogtak, hogy zenegtek,
Hány reménynek volt dal!
És most hatnyu vég fohásza,
Kinek párja elhala.

El a tollat, el a lantot!
Bolgobbak . . . zongjeter,
Hej az élet, ez az élet,
Tud elég bús éneket.

Hová lettek, mivé lettek,
Az én régi dalaim!
Gyógyíthatlan, fájó seb van
Az ifju fa gallyain.

Gáspár Imre.

Az Országgyűlési Ifju Egyesület és Casino apológiája.

(Adalékul a Lovassy-féle fölszólásai pörhöz.)

(Folytatás.)

Az üldözés közepett a szív edződé, a lélek erősödött, s mi nem csüggedék. Még egy lépés vala megkísértendő. Három tagot elküldék a mélt. királyi személynek urhoz, megjelenteni, hogy mi egyesületet állítunk s a gyanu elhárítása végett Alapszabályainkat benyújtjuk, esedezvén egyszersmind, hogy azoknak kinyomatását közbenjárása által kieszközölni méltóztaték. Ő mlga küldteink által azt izené, hogy ő hivatalosan semmit sem akar tudni Egyesületünkről, privátim pedig javasolná az eloslást. Tehát legfőbb előljárónk sem akart tudni rólunk, hanem vesztélynek engede. Midőn küldteink a kegyes izenetet elmondák: én állék fel elsőben, és egyedül azon nyilatkozat-tal, hogy, érezve ártatlanságunkat s czé-lunk szentségét tisztán látva, utolsó csapá-sig hive maradandok Egyesületünknél, és társaimat a csüggetlenségre szólítottam fel. Ezen ülésekben spiónok valának jelen; ujjal ki lehetne mutatunk; s én, mintha láttam volna, mily kár-örvendve jeleltek ki árulás tárgyaul. De kérdem, ily nyomozást körül-mények közt melyik, hazájáért élő, ifju tu-dott volna mérsékeltebb lenni? Engemet senki sem követett a szólásban: de egy lé-lekkel elfogadták a felszólítást. Ugyanez üléstünkben szavalta el Lovassy László ön-munkáját a „Zsidók emancipációjáról”, mely, mivel csupa természetjogi értekezés vala, s benne sem kormány, sem alkotmány érdekelve, az a társaság iratául elfogadta-tott és bírálatra kiadatott.

Ez időtáji vala az Egyesület legfényesebb szaka; ekkor számlált legtöbb tagot, mi 27-nél nem ment feljebb. Vala pedig ez augusztus hava 1834, mely időszak után hanyatlani kezdte a viharai közt eddig ingat-lan társaság. Asztalos Pál tagtársunkat atyja az Egyesület miatt magával vivé haza. Engemet atyám haza parancsolt. Lovassy Lászlót körülményei hívak haza. Pulszky kilépni kényszerítették. S ezek ugy jegyez-tettek meg, mint a kik az Egyesület gyeplőjét tartják kezekben. A mi elválásunk után szelidülni látszottak ugyan a társaság viharos körülményei; a szokás meguntató az Egyesületről való megemlékezést a társal-kodási körökben, holott sokáig egyedül vala a beszéd tárgya, s ugy látszék, mintha ellenségeink is feledeznék. De, fájdalom, egyszersmind sorvadozni kezdett s a kiállók-akat ujak gyerebben válták fel. A fogyás érez-hetőbb lón: míg végre az egyetlen kis szo-bába szorult. A munkák elakadtak. Ülések egyszer tartattak hetenként, a melyekben az Egyesület biztossági és gazdasági tár-gyain kívül más alig fordult elő, s majd négy hónapig létezek így a lassu sorvadás csendes állapotában, kizárólag ujság-olvasó társasággá alakulván. Utóbb, némely lel-kesebb tag hazamentével, még lejjebb szál-lott és még csak tespedésben létezek. Alig volt hat-hét tag, a ki szorgalmasan eljárt; a többieknek csak lajstromba jegyzett ne-veik voltak hívei a társaságnak, önmaguk pedig hetekig kimaradván, részvényeket is vagy épen nem, vagy csak nehezen fizették. Így álla az Egyesület, és képét adá a ma-gyar hazának, mely sok ideig mély álomba merülve fenn tudá tartani létét.

Ilyen alakban találtam én Egyesületün-ket, midőn ötödik hónapi otthon mulatásom után 1835. januárius végén ismét felmen-tem az országgyűlésre. A viszonzlás örö-mei s keservei között kezét adánk egymás-nak még egyszer, lelkesen fogni fel ügyünket,

s a legörnyedezésből felegyenesedni erőlkö-dénk. De hasznatlan. Az Egyesületnek vagy hatás nélkül kelle tovább is tespednie, vagy széteszonia. Miután én minden erőlködést hasznalannak láték: megevetem az eloslási indítványt, s ezt azért, mert attól féltem, hogy nagyon leolvadván a tagok száma, az Egyesület vagyoni haszonleső, irományai áruló kezekre fogának kerülni, a mik ugyan ártatlanok valának, de sok azok közül ifju tüzzel tele; és mivel tudám, mikép a szent-írást is minden vallási felekezett önnezeti szerint fejtegeti: nagyon természetnek találtam, hogy ha ezek ellenségeink keze-be jönek, eszközül fogják használni a go-nosz gyanu megerősítésére, s minden lán-gszót felszólásra magyarázni. Indítványom erős ellenzésre talált, s csüggetlenségre szólítottam. Én engedtem, bár egy homá-lyos sejtés unszolt indítványom vitására. Februárius közepétől már üléseket sem lehet-e tartani, s több napokig egymásután zárva állott kis szobánk, s csak posta-napokon ment el egy-két tag ujságolvasás végett.

Ez időközben érkezék hozzám atyámnak két szelid hangon irt parancsa, hogy az Egyesületet hagyjam el. Én, felfüggesztve az engedelmességet, kérelek akartam a pu-rancs teljesítése alól felmenteni; de a tapasztalt apa jól számolt s tudá, hogy fia, bár ártatlan, vesztélyben forog: tehát atyai hatalmát vevé elő s harmadik levelében választást tón, s nekem pusztulnom vagy engedelmekednem kelle. Soha sem fogott el keserűbb érzés, mint e pillanatban, nem mintha sajnáltam volna elhagyni a czélt nem ért és még csak névből élő Egyesüle-tet, de mivel kényszerítve látam magamat adott szavam megszegésére.

Mint zúgó szél a szirtnek homlokán,
Küzd a bitor sorának ellenében;
De lankadozva dől el
Lábainál a hatalmasabbnak.

Kölessey.

Minthogy pedig irományainkat féltém: társaimat az eloslásra igyekeztem birni, hogy azok biztos helyre tessenek, s ha szükség lenne, az egész haza előtt nyilván ki lehessen mutatunk. Fáradságom sike-rietlen maradt. Tehát ki kelle lépnem, s én elkeveredés közt, érzéseimmel számolni nem tudva, irám meg lemondásomat és beadám. Kileptemmel a tagok száma nem esökkent, mert engemet egy új tag váltá fel, a ki ezen egész ügyben nevezetes szerepet viselt és vala máramaros-megyei ifju, s mint a közvéle-mény tartja, árulónk. Hívják pedig nevé-ről Lapsánszky-nak. Ezután elvonulva töl-tém további Pozsonyba való mulatásomat, vagyva azt elhagyni, elhagyni az ország-gyűlést, mely annyi édes és keserű táplálé-kot nyujta lelkemnek. Am az Egyesületet végig figyelemmel kísérem.

A tél elmúlt, ápril hava jelen volt: s az Egyesület névből mégis létezett.

A farsangi mulatság és sors-játékok az ifjuság erszényét tökéletesen kimeríték. Hollinger kávéháza vala azon csakert, a melybe vakon rohant a kábult ifju, arany-járak reményében utolsó fillérének is a hamis játékosok, s e pokol Luciferének vetvén. Am a hely szerencsétlen és szerencsés álla-potában egyiránt kedves vala. Pénze volt az ifjunak? Oda ment, hogy többet nyerjen. Elveszté pénzét? Oda ment, hogy pénzeszt-elt bajtársival együtt szomorkodják el az időt. Egy ily pénz-vesztett csoport ifju üze-ott unalmát láblózáva pipázás és beszél-getés között. Megjelentek ott estvéneként más, nem-kártyás ifjak is (ilyen volt a meg-itélt Tormássy); megjelentek ott a halállal vívótt Egyesület tagjai is, s ezek pana-szolva adák elő akkori szomorú állapotát, minek következése az lón, hogy ez a csoport kártyás ifju, tanulva önkáran s más nem-

kártyások pártolását is megnyervén, meg-ragadá a jó alkalmap unalmas idejét jóra fordítani: s másnap több mint tizenöt, na-gyobb részint kártyás ifju taggal szaporod-tott az Egyesület. Nem vádlásképen mon-dom én itt őket kártyásoknak, hanem a tárgy tökéletes kimerítése tevét nekem szükségessé. Ők nem voltak elvetemültek, csak eltévéltek; s felhívok minden fér-fiút és öreget, tekintsen vissza ifju éveire, és qui sine peccato est vestrum, primus in illos lapidem mittat. Ioan. VIII. 7.

Roppant lármával történt meg a föllé-pés, s ellenségeink egész figyelmét magukra vonák. Ők tüzzel teljes ifjak valának, a kik- kel egy okos, lelkes vezér az eget is meg-vivhatá vala. De, fájdalom, az okos, lelkes vezér hiányzott, s a nagy tüzet senki sem mérséklé, lassan hagyván égni, hogy tartós és foganatos legyen. S így lobbant és aludt.

Hevesek valának az első ülések. Minde-nik vetelkedék cifra előadás- és új indítvá-nyok tételének. A régi rendszereken változá-sokat tőnek, s az „Egyesület” czim a szokot-tabb „Casino” névre átváltoztaték. Nagyobb munkálkodási kört szabtak. A tagok köte-leztettek havonként munkát írni. Az új for-mába öntött Alapszabályok kinyomatását folyamodás útján határozták el a nm. Hely-tartótanácsból kieszközölni, stb. efféléket. De a halomra gyűlt határozások teljesítés-be nem mentek; mert csak néhány hét mult el, s még jól rendbe sem szedhették magukat: az előbbi tespedésbe szállongott vissza. Ugyanis a legtöbb szelid tagok leg-előbb hagyták oda a Casinót.

Az első hónapban megjelentek némely munkák, melyek közt csak egy, Tormássy-nak a „Lengyelek emléke” című irata volt figyelemre méltó; történelmi értekezés, ifju hévvel előntve. Munkák többé nem jelentek meg, mert ezután csakhamar íres lón az új Casino, s csak néha vetődék oda története-sen egy-két ifju tag, nem-tag, vegyesen kár-tyázni, ugy hogy, ha még méltó lett volna a „Társaság” nevével viselni, „kártyász társa-ságnak” lehetne azt inkább nevezni, és any-nyira elfeledteték tagjai által, hogy az el-lenőrnek igen nagy fáradságba került tőlük annyi pénz összerimlakodni, a mivel utol-jára a szállás- és szolgálati bért kifizetheté. Az irományokat pedig, a társaság házi esz-kozeivel együtt, Lapsánszky és Páricszky (ez utolsó a királyi fiskus részről tanu), minden kérdés és akadály nélkül, mint res nulliust, magukhoz ragadták, s így már azon nyár végén híre-hamva sem volt a Casinó-nak. És ez vala az a társaság, mely a királyi fiskus idéző-levelében „politicae tendentiae nefaria societas”-nak emlelték.

Ime, Mgos Uram, ez volt sorsa az „Or-szágyűlési Ifju Egyesület” s utóbb „Ca-sinó”-nak; a mi szomorú példányát mutatja inkább a magyar ifjuság lelkiületének, mint bármely csekély hatást is tehetett volna. Valóban, a ki ugy megtanulta ismerni ifju-ságunkat, mint én, az hiú fogja, miképen majd csaknem lehetetlen annak még most, a mint van, önerejéből egyesülni. Ezen szerencsét csak egy jobb jövőtől fogja várni.

Hátra van még, hogy némely, az Egye-sületet érdeklő, körülményekről szóljak. A levelező tagok és levelezések nem voltak egyebek, mint a privat barátságos közle-kedésnek tágasab körré való kiterjesztése. Mi alkotmányos nemzét fiaiak tudjunk ma-gunkat, a törvényhozásban és hatósági köz-gazdaságban részt veszünk, s majd tanácskozásonként részt veszünk, s majd birtokában lehetetlen, hogy önnemzetünk és hazánk politikai körülményei ne érde-keljenek, a miről a levelező barátok egy-mást kölcsönösen szokják tudósítani, ha

nincsenek is politikai állásban, csupán ér-dekességök miatt. Mert ha a mivel embert a világ akármelyik országának körülményei érdeklik, mi miatt a hírlapok olvasására hetenként több órákat szentel, s ez benne dicséretes; mily gyalázatos, mily termé-szet elleni volna az, ha a magyart még ön-hazája dolgai sem érdekelnék? Mi tehát megegyezünk egymás közt, hogy a kik kö-zülünk haza mennek, tudósításokat ne egyes barátjokhoz intézzék, hanem az egész tár-sasághoz, a kiknek valamelyik a tagok közül a társaság nevében válaszoland. Azonban ez sem rendszeresen üzeték, s négy tagnál nem is irt több az Egyesületnek, a kik közül Lovassy László legtöbbet, azaz: nyolcz hónapi otthon mulatás alatt négyet. Hogy pedig ezek pusztá tudósításaik mellé buzditásokat és óhajtasokat is, s mint az ifju-kor hozza magával, tüzzel tele, ragasz-tottak, vagy tisztán ilyenekkel önték el lapjaikat: ezek Egyesületünk szomorú álla-potának csalhatatlan bizonyítványai. Mik ha nem alkotmányos szellemben történtek volna: azt csak ifju csapongásnak és föl-lengésnek kell tulajdonítani, s minden-esetre nem az egész társaságot, hanem azon egyes tagokat terhelik a törvény előtt.

Az Egyesületből kiállani kényszerítettelt vagy hazaméni tagok emlékirattal ajándé-koztattak meg, a mi az üldözés közepett tá-madt. Eleinte ugyanis, midőn a hazaméni s kilépni kényszerített tagok érzékenyen elbucsuznak, az Egyesülettől tétetek az indítvány, hogy eltávozó társainknak le-gyen tőlünk egy kedves emlékek, barátsá-gunk zálogul. Minek elkészítésével az ak-kori jegyző Lovassy László bizaték meg.

Továbbá a mi illi azon elvet, hogy az Országgyűlési Ifju Egyesület megrökrítve és Pestre által tételve, a hazaméni tagok által az ország külön részeiben földállítandó fiók-egyesületek középpontja legyen: ez nem vala egyéb szép álomnál, némelyek képzeletében csak addig tartó, míg az ifjuság hanyagságát ismerni meg nem tanulák. De az czélul soha sem tüzetett ki, s nyilván ki sem mon-datott soha, csak néha, magános beszélge-tések között, fordult meg ajkainkon. Hogy pedig ez az elv is a legtisztább szándékból vette eredetét: eskümet teszem mindenre, a mi szent előttem. A kir. Tábla ítéletében ugyan mondatik, mintha Lapsánszky azon szándékból vette volna magához a társaság irományait, hogy azt Posten ismét felállítsa. Szerencsétlen szándék! Hiszen az árva oly csekély tehetséggel bir, hogy nemcsak egy társaságot létre hozni, de még az elszórt ifjuság közt indítványba tenni sem volt képes. Mert nem kell ám azt gondolni, hogy a magyar ifjuságot könnyen lehessen egye-síteni, avagy a kávé-házban pipázás közt sóványon elsőhajtott egy ilyen óhajással: „Hej! be jó volna az ifjuságnak Egye-sületet állítani!” Ilyeneket gyakran hallhatni: még sines Egyesület. Ennél pedig Lap-sánszky is alig tudott volna többet tenni; a mit a t. királyi tábla ítéletéből is köny-nyen lehet következtetni, a hol róla az mondatik, hogy ő ugyan semmit sem csinált, semmit sem szóltot, csak az ülésebe hűségesen eljárt, a beszédek hűségesen hallgatta és, aligha hűségesen, föl is jegyez-gette; s ezt mi végre tette, mi végre nem: én nem tudom, mert az ítéletben nem mon-datik. Így karakterizálja őt a királyi-tábla. Már most, fölvetem előre, mily nehéz és fáradaalmas a rendszeresen rosul nevelt s az egyesülettől természeténél fogva idegen-kedő magyar ifjuság közt kivált egy oly Egyesület létrehozása, melynek czéljával értelmi és erkölcsi kifejlődés tüzetett ki, ha pszichologiai tekintettel vizsgáljuk ezen

tárgyat, minden elfogulatlan gondolkozó előtt tisztán fog állani, miképp egy ily néhez és üldözéssel-teljes következtetésű vállalat szándéklatá nem akármilyen közönséges, de csupán oly munkás és önmegtagadó lélekben támadhat, a kivel hazáért lángoló szív és szilárd kebel örök békekötésben állanak, s minden alkalommal felül tud emelkedni a sokaságon. Létrehozása pedig még ezek mellett más külső sajátságokat is megkíván, mik által t. i. a küzdő körében figyelmet ébreszt és tekintetet viv ki magának. Ezek így levén, előttem egyiránt képtelen dolog a viznek részegítő erőt, Lapsánszkyknak pedig ifjusági egyesületi szándékkozást és szellemet tulajdonítani, a ki egész ideje alatt egyesületi és casinói tagságának csak szenvedőleg viselé magát, és sem azon idő alatt, sem azután és soha legkisebb lélek-munkásságot, avagy ilyenmü tehetséget nem mutatott. Mint eszköz, tu-

got, mint Lapsánszky, s általán véve az első még sem detegálták, a mit onnan tudok, hogy a királyi fiscus delatorokat nem nevezett, pedig azt a törvények nagyon parancsolják. Innen azt kell következtetnem, ha a királyi fiscust, a törvény bosszulóját, magát törvénytaponodónak nem akarom hinni, hogy ön spionai által tette meg a felfedezést, a mit neki sem törvényesen megtiltani, sem rossz neven venni nem lehet, miután az ilyes dolgokra felvigyázni kötelessége, s törvényeink megengedik, hogy ex gravi suspicione el is foghassa a nemes embert. Az az egy igen óhajtható volna, hogy ha már csakugyan tartatnak spionok: ezen tisztos hivatalra olyan becsületes gazemberek választassanak, a kik hiven tennék meg vádjait, a látott- és hallottak felől. És ha azt mondja valaki: „haza és király“: ne úgy adják elő, hogy ez a valaki Ő ige méltóságát megvetette, személyét megbecs-

Kalandok az északi sarkvidékeken.

(Vége.)

A sarkvidéki utazók vezetését dr. Hayes és társai sem kerülheték el. Utjokat észak felé a Smith-öblön, az északi Jeges-tenger egyik legveszélyesebb szoros-utján akarták tovább folytatni, mely majd minden időben lehetett, hogy erőteljen tojásként fognak összezúzni. A jég recsegésére s ropogására remegve hallgatóztak a kétségbeesetten szemlélték annak előnyomulását. Végre csakugyan elérkezettnek látták a kis hajó szomorú végét. Nyögött, jajgatott, rémesen vonaglott s hánykolódni kezdett az és folytonosan reszketett árcsövegétől fenekéig. Oldalai engedni kezdtek. Fedélzet fölemelkedett s a deszkák illesztéki kefelé nyitak. Hayes elveszettnek hitte hajóját — ekkor fölemelkedett az egész jármű s egy hatalmas rántással könnyű labdaként egy iszonyu nagy jégablakra dobott. Most már tul ezek minden veszélyen; a jégdarab csendesen sztrepedezett s tova szorult. Egy új lökés a hajót ismét a vízbe lódták s a szétnyitott illesztékek maguktól megint összezárultak. Mindamelllett is, a hajó szorgosabb megvizsgálása folytán kitűnt, hogy az nem képes többé a jég erejével tovább küzdeni, de a szivattyuk segítségével még mindig képesek voltak — noha lassan — tovább uszni.

aradat a partok vagy más ellenállásra képes tárgy felé hajtja, kiszámíthatatlan nyomással záródnak össze, s ilyenkor a recsegés, zaj és zürzavar, melyet előidéznek, valóban borzalomgerjesztő. Most már képzeljük el körülzárt utasaink helyzetét, midőn minden pillanatban félnők lehetett, hogy erőteljen tojásként fognak összezúzni. A jég recsegésére s ropogására remegve hallgatóztak a kétségbeesetten szemlélték annak előnyomulását. Végre csakugyan elérkezettnek látták a kis hajó szomorú végét. Nyögött, jajgatott, rémesen vonaglott s hánykolódni kezdett az és folytonosan reszketett árcsövegétől fenekéig. Oldalai engedni kezdtek. Fedélzet fölemelkedett s a deszkák illesztéki kefelé nyitak. Hayes elveszettnek hitte hajóját — ekkor fölemelkedett az egész jármű s egy hatalmas rántással könnyű labdaként egy iszonyu nagy jégablakra dobott. Most már tul ezek minden veszélyen; a jégdarab csendesen sztrepedezett s tova szorult. Egy új lökés a hajót ismét a vízbe lódták s a szétnyitott illesztékek maguktól megint összezárultak. Mindamelllett is, a hajó szorgosabb megvizsgálása folytán kitűnt, hogy az nem képes többé a jég erejével tovább küzdeni, de a szivattyuk segítségével még mindig képesek voltak — noha lassan — tovább uszni.

Hogy a Smith-szoroson végig menjenek, most már szóba sem jöhetett és Hayes örült, hogy Grönland északnyugati partján egy kis tengeröblöt, melyet ő „Port-Foulke“-nak nevezett, menedékre találhatott. Kis hajóját a jég csakhamar körülzárt. Hayes főgondja és feladata már most az lett, hogy a közelgő télre berendezkedjék, még pedig olyan formán, hogy mind hajójának a kellő biztonságot, mind pedig utasainak a szükséges kényelmet megszerezhesse. Miután a vitorlákat leszedték, a felső fedélzet fölébe még egy fedelet készített. Ezáltal egy kis házikó állt elő, melyben mindnyájan kényelmesen elfértek. A nyílásokat és repedéseket vastag csomagoló papírral tömték vagy ragasztották be s négy ablak bocsátá be hozzájuk a nap világot, a meddig t. i. volt. A fedélzetek közt sok volt a tenni való. A hajó belsejét, miután padozatát meggyalulták, megsurolták és kiféhrítették, a hajó népe számára szobává alakították. A főző kemenczét középre helyezték el és annak helyébe oly — habár igen egyszerű — készüléket alkalmaztak, mely a havat vízzel alátöltte. E „hóolvasztó“-ból szüntelenül víz csorgott alá egy nagy hordóba és ezáltal minden időben a legtisztább ivó vízzel jól el voltak látva.

Miután téli szállásukat így elkészítették s berendezték, ünnepélyesen bele költöztek és a bevonulás emlékére nagy dinomdánomot csaptak. A gazdag élelmi szerek iránt mutatkozó remény mindnyájukat igen vidám hangulathoz ejtette. A köztelzen tizével, huszával voltak az irászarvasok, tengeri nyulak és rókkák fölakasztva. Így hát a legénység jó étvágyáról, melyet a ruganyos, egészséges légnél és kemény munkának köszönhetek, nemcsak a jelenben volt bőségesen gondolkodva, hanem a jövőre nézve is maradt még elég kesegtető kilátás. A vadászok ritkán tértek haza üres kezekkel. Az irászarvasokat, melyeket kirándulásaik alkalmával elejtettek vagy a földre ástak el vagy pedig a kötélzetre függesztették, hol aztán oly keményre fagytak, mint a kő, s később igen kitűnő sültet szolgáltatottak. A kutyák, melyeknek az eskimók szokása szerint csak minden két napban adtak enni, gyakran egy egész irászarvast kaptak egyszerre; igen falánkak voltak és csakhamar kövérré hiztak.

Október 15-én a nap végképen eltűnt a déli

hegyek háta megett, hogy négy hosszú hónapig még csak színét se láthassák többé. De azért, legálább eleinte, korántsem állt be teljes éji sötétség, sőt inkább még mindig majdnem kilencz órai alkonyat derengett naponként. Míg végképen nem sötétedett, addig még foglalkozhattak egy s más dologgal. A kutyákat begyakorolták a szánkahuzásban, mi nem kevés fáradságukba került, mert az okos és ravasz állatok nem egykönnyen hagyták magukat idegenek által is kormányoztatni.

A fedélzeten Hans és családja nem egy mulatságot szerzett a kis társaságnak. A fedélzet fölött volt fedél alatt eskimósátrat ütött föl magának s feleségével és gyermekével, felényire irászarvasbőrbe temetve, valóságos bennszülött módra éldegéltek. Fiacskajok igen eleven kis példány volt a mosdatlan emberiségnek. Tíz hónapos vala és Pingaszuk (a csinos) névvel volt felruházva. Természetnél fogva — úgy látszott — épen oly nagy hajlammal viselték a hideg iránt, mint a kacsafiókák a víz iránt, mert a roppant hideg daczára is majd mindennap tökéletesen meztelenül mászkált alá s fel a fedélzeten.

ragályos betegség ütött ki; szemek vérben forogtak, szájuk tájékezni kezdett s néhány óra múlva eldöglöttek. Így pusztult el az állatok legnagyobb része, és Hayes aggályal tekintett az új év elébe; ha nem kaphat kutyákat ama néhány eskimótól, kik tölök nem nagy távolságra a szárazföldről éltek, szép tervei füstbe mentek. Ez okból követtek küldött, másodparancsnokát s barátját dr. Sonntagot és Hansot, a közel portyázó eskimókhoz, hogy őket Port-Foulke-ba csalogassák. Sokáig nem kaptak tudósítást a két kiküldöttől, míg végre az örök felkiáltottak: „Jönek az eskimók!“ — És valóban meg is érkezének: Hans, egy csapat más eskimó, férfi és nő, — de Sonntag nem volt sehol, s csak most hallá meg Hayes a szomorú hírt, hogy Sonntag egy vékony jegű helyre jutott, a jég lábai alatt betört s a hűlés következtében, melyet akkor kapott, nem sokára meghalt. Ekkor Hans őt egy hókunyhóban elásta Hayes későbbben felfalálta szerencsétlen barátja holttestét s tisztességesen eltemette.

Egyik képünk az eskimók megérkezését ábrázolja Port-Foulke-nál. Többnyire mindnyájan rokonai voltak Hansnak, a kinek családja ezáltal tetemesen szaporodott. E szaporodásnak Hayes és társai csak örvendeni tudtak, mert az is csak újabb mulatságok és tanulmányozások forrásává lett számukra. Mint-hogy a fedélzet nem fogadhatta be mindnyájukat, egy részük a szárazon települt le, hókunyhót építettek maguknak és saját kezükre külön háztartást rendeztek be. Mindamelllett is természetesen a jó egyetértés köztök és a hajó népe között koránt sem szakadt félbe, sőt inkább a legjobb barátságban éltek egymással.

Miközben az idő így teldegelt, a nap ismét megjelent a láthatáron, s minden új nap délszaka többtöbb fényt árasztott a jégvilágra. Most már a nap megjelenése volt a legfontosabb esemény, mely utazóinkat kizárólagosan foglalkodtatta. Mindnyájan csak erre gondoltak és erről beszéltek. Soha még emberi társaság türelmetlenebbül nem várt valamely közelgő boldogságra, mint utasaink az áldott reggelre, mely újból fényt, életet és reményt fog árasztani a hosszantartott lámpafény által egészen színtelenné halványított arcaikra. 1861. febr. 18-ka volt az a nap, melyen az égboltozat fénygömbjét ismét meglátandók valának. Fölmásztak egy sziklafokra s dél felé tekintettek. A távolban nyílt tengert és azon számtalan uszó jéghegyet láttak, s ezek fölött kellett a napnak megjelenie. Most

„A titok“ — (Zichy Mihály rajza.)

A növekvő sötétség mind jobban-jobban oda kényszerítette a jég közé fagyottakat, hogy otthon — azaz: hajójukon maradjanak. Most már nehezebb volt vadászkirándulások rendezni. De otthon is jól el tudták tölteni az időt. Sakkoztak, mulatoztak, elbeszéléseket, fölolvásokat tartottak, sőt egy lapot is adtak ki „Foulke-öblü újság“-cím alatt, mely tele volt elbeszélésekkel, érdekes leírásokkal, szám- és szótalányokkal, távirati tudósításokkal a világ minden részéből, hirdetésekkel stb. Künn pedig süvöltött és ordított a hóihar és a növekvő hideg miatt a hőmérő mind alább-alább süllyedt. Lassan teltek a napok és hetek az áthatolhatatlan északsarki sötétségben. Csakis a hold mérsékelté meg a hosszan tartó sötétséget, a mint a láthatár szélét megkerülte, de soha le nem tűnt; míg fényteljes pályáját meg nem futotta, fölkelte kezdve leáldozásig szákadatlanul fönt ragyog az égen. És pedig oly fényvel világol, hogy világánál olvasni lehet.

Eközben egy oly esemény adta elő magát, mely az utazás későbbi folytatását végképen megakadályozni fenyegetőzött. Ugyanis a kutyák között

Az északi sarkvidékről: Harcz a fókákkal.

domás szerint, ismeretes, s maga a királyi tábla is eme szavaival erősíti: „Quod Lapsánszky in propagandis idmodi principii activism partem non habuerit“; továbbá: „Eum licentiosi quidpiam seu in sessione sociali, seu alibi locorum unquam protulisse, nec Fiscus regius actor, nec testes et complices adseverant.“ etc. etc. Mégis az árva, a ki semmit sem tett s tenni nem is tudott, Lovassy Lászlóval, a ki annyi megannyi borzasztó, irtóztató s istentelen gonosztettet követett el, egy sorsra, azaz: tiz évi fogságra kárhoztatott, főleg azon okból, quod rem su loco detegere neglexisset; hollott ezen okból engem is, tagtársaimat, az ifjuság nagyobb részét, az országgyűlési oppositívóval együtt, legalább tiz évi fogságra, a kormányfal egy szellemű és követi kar részét pedig, a főrendi táblával egyetemben legalább pallosra kellett volna ítélni, mert ezen utolsók sokkal előbb és sokkal veszedelmesebbnek tudák a társasá-

telenítette, hanem a mint van, t. i. előbb monda ki a hazát s utána a királyt; mert van egy igaz bíró, a ki előtt a királyi fiscus előjáróival és spionaival egyetemben szoros számot adand a sok igaztalan üldözésekkért s ártatlanul kiontott könyükért. Isten mentsen, Mlgos Uram, hogy a most elmondottak által a t. királyi tábla igazságszeretét avagy függetlenségét akarnám kétségbe hozni, mint az az 1835. évi egyik Naplókönyvben tétetik minden bűneshető következtetés nélkül. Csak azt akarám mondani s kifejtetni, miképen én s velem együtt mindazok, a kikkel ezen ügy iránt valaha szólottam, csekély eszünkkel az érdeklött ítéleteket (a Lovassyt és Lapsánszkyt) összevetvén, azokból kiokosodni nem tudunk. Egyébiránt akármint legyen, a dolgon többet segíteni nincs hatalmunkban: de van Isten, és nagy markában villámai, s igazságot teszen köztök és köztünk. (Vége követk.)

letűnt a sötét, baljósulatu láthatáron s a fehér tájékká korbácsolt és fagyásnak indult vészes hullámok még mindig neki bősüzt erővel ostromolák a magas jéghegyeket és terjedelmes jégmezőket. E viharúzte uszó jégdarabok között bolyongva sem a kis hajónak, sem utasainak nem lehetett kilátása szabadulásra; sőt a jármű csakhamar vérfagyasztó recsegéssel csapódott egy roppant nagy uszó jéghegyhez. A hajó hátuljához kötött csónak szilagba zuzatott, a hajó egyik oldala betört s az előárboc a hullámok által tova sodortatott. Azonban még e sérülések után sem veszté el bátorságát a kis hajó és nagy nehezen tovább haladt, míg végre a jég egy körül fogó, hogy többé meg se mozczanhatott. A fedélzetről még csak egy tenyérnyi nagyságu nyílt vizet sem lehetett látni sehol, s a jégdarabok csavarként szoriták össze a kis járművet. Lakói nem tehettek mást, minthogy belenyugodtak veszélyes helyzetükbe a várták a jó szerencsét.

A földinduláson és vulkán-kitörésen kívül alig van a természetben iszonyubb látvány, mint az uszó jéghegyeknek és jégmezőknek a sarki tengerek orkáni által egymás ellen indított harca. Mikor e roppant jégtokegek a szél vagy tenger-

Kollarits József és fia „YPSILANTIHOZ“

címzett legelő

vászonruha gyári raktárban
váci-utcában Pesten,

kapathók a legolcsóbb árákon s legnagyobb választékban
mindennemű kész fehérneműk férfiak, hölgyek és
gyermekek számára.

Férfi-íngék, rumburgi, hollandi vagy írlandi vászonnál 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr.,
4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., 5 ft. 50 kr., 6 ft., 6 ft. 50 kr., 7 ft., 8 ft., 10 ft., 12 ft.
Báli íngék férfiak számára 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft. Himerezettek
6 ft., 7 ft., 8 ft., 10 ft., 12 ft., 14 ft. egész 20 ftig.
Színes férfi-íngék, 1 ft. 50 kr., 2 ft., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft.
Férfi-gatyák vászonnál, magyar, félmagyar vagy francia szabásban 1 ft. 75 kr.,
2 ft., 2 ft. 25 kr., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr.
Férfi-kraglik, kézelők, nyakkötők, kapczák és mindennemű vászon- és battiszt-
zsebkendők.

Női íngék vászonnál egyszerűen 2 ft. 25 kr., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 5 ft.,
5 ft. 50 kr., 6 ft., 6 ft. 50 kr., 7 ft., 8 ft., 10 ft., 12 ft., 14 ft., a legújabb francia divat szerint 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., 6 ft.,
7 ft., 8 ft., 9 ft., 10 ft., 12 ft.

Női haló-corsek 1 ft. 85 kr., 2 ft. 2 ft. 25 kr., 2 ft. 50 kr., 2 ft. 75 kr., 3 ft.,
3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., 6 ft., egész 12 ftig.

Női váll-fűzők francia alakban 1 ft. 50 kr., 2 ft., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft.,
4 ft. 50 kr.

Női alszoknyák és nadrágok perkaiból, chiffonból, schnürl és piquetbarchet,
éjjeli és negligé-főkötők, kapczák czérnából, pamut, gypot és mindennemű
vászon- és battiszt-zsebkendők.

Füti íngék vászonnál, madapolanból és színesek is a legújanyosabb árákon, ugyazin-
tén gatyák és kapczák.

Leányka-íngék kivarrva vagy egyszerűen, corsettek, nadrágok és kapczák.
A legnagyobb választékban bellett alsó-íngék és nadrágok urak és
hölgyek számára, ugyazintén mindennemű téli szükségletek, legújabb fla-
nell-íngék és shawlok.

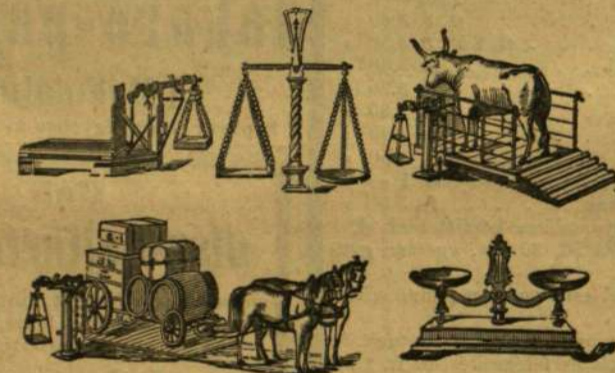
Továbbá ajánljuk nagy raktárunkat, rumburgi, hollandi s írlandi vászonnál, da-
rabját 25, 27, 28, 30, 32, 35, 38, 40, 50, 60 egész 120 ftig.
Creas-vászon 12 ft., 12 ft. 50 kr., 13 ft., 14 ft., 15 ft., 16 ft., 17 ft., 18 ft., 20 ft.
egész 25 forintig.

Török-kendő-kendők tucuzját 5 ft. 80 kr., 6 ft. 90 kr., 7 ft. 50 kr., 9 ft. 50 kr.,
10 ft., 12 ft., egész 20 ftig.

Asztalkendők tucuzját 5 ft., 5 ft. 50 kr., 6 ft. egész 12 ftig.
Színes canefas ágyneműknek 9 ft., 10 ft., 11 ft., 12 ft., 13 ft. egész 16 ftig.
Asztalkendők és készletek damasztból 6, 12, 18 és 23 személy számára.
Függönyök a legnagyobb választékban 4 ft., 5 ft., 6 ft., 7 ft., 8 ft., 9 ft., 10 ft.,
12 ft., 14 ft., 15 ft. párja.

Asztal- és ágyterítők, kavé-abroszok és szervettek.
Mennyasszonyi-hozomány-kiállítások 200 frttól 2000 forintig, kész fehérneműk-
ben és vászonruhákon a legnagyobb választékban kaphatók. Kimerítő árjegy-
zékeket kívánatra bérmentesen megküldjük.

Levélbeli megkeresésekre még az nap, melyen megkapjuk, expedialjuk, és cso-
magolási díjt nem számítunk.

Kovácsolt, hatóságilag megvizsgált

tized-mérlegek,
négyzögletűek (8 évi jótállás mellett).

Horderó: 1 2 3 5 10 15 20 25 30 40 50 mássa.

Ára: 18 21 25 35 45 55 70 80 90 100 110 forint.

Sulygyen-mérlegek (5 évi jótállás mellett).

Horderó: 1 2 4 10 20 30 40 50 60 70 80 font.

Ára: 5 6 7.50 12 15 18 20 22 25 27.50 30 forint.

Barom-mérleg vas-korlátal és sulyokkal (10 évi jótállás mellett).

Horderó: 15 20 25 30 40 50 mássa.

Ára: 150 170 200 230 300 350 forint.

Híd-mérlegek (10 évi jótállás mellett).

Horderó: 50 60 70 80 100 120 150 200 300 500 mássa.

Ára: 350 400 450 500 550 600 650 750 900 1200 forint.

Továbbá minden más mérleg és sulyok. Megrendelések, a pénzösszeg
beküldése vagy utánvét mellett azonnal foganatosítottak: 1202 (7-50)

Bugányi L. és társa,

mérleg- és suly-gyárosok Bécsben.

Raktár: Stadt, Singerstrasse 10-dik szám.

Gyár: Margarethen, Griesgasse 26-dik szám Bécsben.

Biztos nyeremény.

Csak 11 ft. 50 kr. az ára nálunk minden további felfizetés nélkül
egy darab részvényjegyek egy

1839. Rothschild-féle sorsjegyre,

melylyel

220,000; 50,000; 25,000; 10,000 ft.

nyereményre lehet játszani.

E sorsjegyekből egészben még csak 5 huzás leend,
melyben

minden sorsjegy feltétlenül ki fog huzatni.

Politzer Zsigmond és társa

bankháza Pesten, fürdő-utca 1-ső sz. alatt.

Vidéki megrendelések azonnal foganatosít-
tatnak. 1196 (9-25)

Huile balsamique

(balsamos-olaj),

jónak tapasztalt s a legnagyobb tekintélyek által
számtalan bizonyítványokkal igazolt szer a fülfé-
reg-rákfene ellen, vadász és vizslakutyáknál.

1 üveg ára 2 ft. 25 kr. a. é.

Life preservers, Pills for dogs.

(kutyá-lapdacok.)

Egy hírneves angol állatorvos által 30 éven át
használt kutyá-lapdacok nemcsak előmozdítják a
fül-rákfene gyorsabb gyógyulását, — hanem meg-
óvják, a kutyákat minden másegyéb betegségtől, u. m. nehézkór, vidatáncz, közsvény-
s rüh-től, az eb-düh ellen pedig a legnagyobb sikerrel használható. 1185 (4-6)

Egy skatulya ára 1 ft. 10 kr.

Bérmentes levelek által megrendelhető: Bittner Gyula gyszerésznél Glogniczban.

Előfizetési fölhívás

VASÁRNAPI UJSÁG

POLITIKAI UJDONSÁGOK

1872. évi folyamára.

(Ismeretterjesztő és politikai hetilap. — Az egyik számos eredeti képpel
illusztrálva; a másik rendkívüli mellékletekkel bővitve.)

Előfizetési föltételek:

postai szétküldéssel vagy Pesten házhoz hordatva.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt:

Egész évre (január—december) . . . . . 10 ft. — kr.

Félévre (január—június) . . . . . 5 „ — „

Csupán Vasárnapi Ujság:

Egész évre (január—december) . . . . . 6 ft. — kr.

Félévre (január—június) . . . . . 3 „ — „

Csupán Politikai Ujdonságok:

Egész évre (január—december) . . . . . 5 ft. — kr.

Félévre (január—június) . . . . . 2 „ 50 „

Egyes előfizetések legcélszerűbben postai utalvány által eszkö-
zölhetők, a melyre bérmentesítéssel csak egy 5 kros bélyeg kívántatik.

Új kedvezmény!

A „Vasárnapi Ujság“ és „Politikai Ujdonságok“ előfizetői a kiadó intézkedése
folytán a jövő 1872. évtől kezdve azon kedvezményben részesülnek, hogy az „Új Regelő“
című vállalatot, mely évenként 24 füzetben jelenik meg, s válogatott érdekes régényeket
tartalmaz, egész évre 6 ft. helyett 4 ftért, félévre 3 ft. helyett 2 ftért rendelhetik meg.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala.
(Pest, egyetem-utca 4-dik szám alatt)

(2-3)

3-ik szám.

Tizenkilencedik évfolyam.

Pest, januárius 21-én 1872.

Előfizetési föltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyzer hasábozott petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy
többszori ígatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oppelik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. —
Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 krajczár.

Marczibányi Antal.

(1793—1872.)

Az akadémia palotáján a közelebbi na-
pokban lengett gyász-lobogó ezuttal a tu-
dománynak nem egy fölkont bajnokát, ha-
nem egy nagylelkű pártolóját jelentette a
nemzet új halottjával. Az utóbbiaknak nem
vagyunk nagyobb bővében, mint az előb-
bieknek, s nem kisebb mértékben érdemlik
tisztelőtünket, s hogy kegyelettel és hálá-
val álljunk meg ravataluk fölött és pillant-
sunk vissza életükre.

Csókai és puchói Marczibányi Antal,
cs. kir. kamarás, Trencsénmegye egykori
főispánja, egy régi gazdag
magyar család utolsó férfi-
sarja az, kit az akadémia igaz-
gató tanácsstagjai közül ja-
nuár 13-án a halál kidöntött.

A Marczibányi család, mely
férfi-ágon most halt ki, egyike
volt az ország leggazdagabb
nemesei családjainak, s miután
hajdan a harcmezőkön és a
közszolgálatban jeleskedtek
tagjai, utóbb nemzedékeken
át a jótékony magasság jellem-
vonásával tűndököltek, miről
számtalan jótékony, közhasz-
nu és tudományos czélu ala-
pítvány maradandó tanúságot
tesz. Legnevezetesebb amazok
közta közönségesen csak „Mar-
czibányi-alapítvány“ név alatt
ismeretes amaz intézmény, me-
lyet 1815-ben, Marczibányi
István (a most elhunyt Antal
nagybátyja) hagyományából s
kifejezette végakarata szerint,
testvéröccsége M. Imre tett,
70,000 forinttal, azt Pestme-
gye kezelésére bizva, általa
részletesen kijelölt czélokra.
Ennek kamataiból nyer 400
frtot a váci siketnéma-intézet;
480-at a pesti rókus- és budai
irgalmas kórházak szegény be-
tegek ápolására stb., továbbá

MAR CZIBÁNYI ANTAL.

500 frtot a nemzeti muzeum, s ugyanannyit
tűzött ki két irodalmi jutalomra, egyet a
nemzeti nyelv, másikat a tudományok mi-
velése köréből; ily jutalmak voltak azok, me-
lyek egy m. nemz. színház, majd egy m. tud.
akadémia alapítása s szervezése módjainak,

ismét a nyelvújítás elveinek kérdéseire is
kitűzettek volt, melyek közül az utóbbi ket-
tőt egyszerre nyerte el gróf Teleki József,
később az akad. elnöke s a „Hunyadiak
korá“nak nagynevű szerzője. E jutalmak
m. tud. akadémia megalakulása után annak
kezelésébe mentek át, s ma is fennállanak,
egyik a nagy jutalom mellékjutalmául, má-
sik pályakérdések díjává szolgálván.

Marczibányi Antal egészen méltó volt
őseihez s apáihoz. Fiatal s férfi korában a
közélet terén vitt munkás és hasznos szere-

vágon örököse, fiatalon már a közhasznu
munkálkodásban kereste élete nemesb czél-
ját, s alig végezve tanulmányait, tett-és ha-
táskört keresett magának. Megyei közhiva-
talra lépett s 20 éves korában Trencsén-
megye szolgabírája lón. Három év mulva fő-
szolgabíróvá választatott, s e hivatal nyolcz
éven viselte szülőmegyéjében. Az 1825-ki
nagyfontosságú országgyűlésre megyéje őt
küldötte egyik követéül s ő a szabadelvi
párthoz csatlakozván, miután az 1830-diki
rövid (koronázó) országgyűlésen is képví-
selte megyéjét, az 1837-kin,
mely reform-országgyűléseink
sorát oly méltólag nyitotta
meg, folyvást a hazafias párt-
hoz tartozott s a szabadelvi
reformok embere volt. Az or-
szággyűlések köziidőiben me-
gyéjében az ellenzéki párt
vezére vala, s az utolsó Illés-
házynak, Trencsénmegye örö-
kös főispánjának konzervatív
törekvései s hatalmaskodó
korlátlan önkénykedése erős
és fáradhatlan ostorukat ta-
lálták benne.

Visszatérvén az utóbb em-
litett országgyűlésről, me-
gyéje által alispánnak válas-
ztatott meg, s magát a közigaz-
gatás vezetésében époly ügyes-
nek és tevékenynek bizonyí-
totta, a mily tántoríthatlan volt
a szabadelviességben és haza-
siságban. Az 1839—40-ki or-
szággyűlésen még egyszer képví-
selte megyéjét; 1841-ben
Árvamegye főispáni helytar-
tójává, 1845-ben pedig Tren-
csénmegye főispánjává neveze-
tetett ki. E tisztségében nem-
csak megyéjének általános tisz-
teletét és szeretetét vitta ki,
— hanem az ország történel-
mének lapjain is megemléstere

méltó helyet vívott ki magának, midőn a
1847-ki konzervatív mozgalom alkalmá-
val Pesten a szabadelviesség ellen szövete-
zett 400 előkelő magyar családdal szemben,
az ellenzék tagjain kívül ő volt az egyedüli
a ki e szövetekezés és annak irányja ellen föl-